

Reactie op het Conceptbesluit tot wijziging van het Vreemdelingenbesluit 2000 in verband met het regelen van de aanmeldfase, het vervallen van het eerste gehoor in de algemene asielprocedure en het doorvoeren van enkele technische aanpassingen

Nidos heeft kennis genomen van het Conceptbesluit. Dit voorstel geldt voor zowel volwassen asielzoekers als voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen. Nidos vindt, als wettelijk vertegenwoordiger en belangenbehartiger van deze laatstgenoemde groep alleenstaande kinderen, dat het voorstel geen recht doet aan hun bijzondere positie, zoals vastgelegd in het internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind.¹ Hieronder lichten wij dat toe. Wij verzoeken om onze argumenten over te nemen, het Vreemdelingenbesluit te wijzigen en een aparte regeling voor alleenstaande kinderen te treffen.

Alleenstaande minderjarige vreemdelingen arriveren in Nederland zonder een voor hen verantwoordelijke volwassene. Het zijn kwetsbare kinderen. De (gedwongen) breuk met hun ouders, het verlaten van huis en haard en het aangewezen zijn op mensensmokkelaars maken hen kwetsbaar. Er is toenemend inzicht in wat de kinderen naast deze gebeurtenissen tijdens de vlucht meemaken. Het gaat om tijdelijk op straat leven, afhankelijk zijn van volwassenen die niet per se het beste met hen voor hebben en de druk om voor hun familie een oplossing te zoeken. In 2006 concludeerde psycholoog dr. Tammy Bean in haar promotieonderzoek dat de gevolgen van deze achtergrond op de kinderen in Nederland hun tol eisen.² Meer dan de helft van de onderzochte kinderen op dat moment in Nederland kampte met ernstige PTSS-klachten. Daar de helft van kampte met depressieve gedachten, angstgevoelens of probleemgedrag. De zorgen over het welzijn van deze kinderen zijn in de loop der jaren meermalen geconstateerd in onderzoek door deskundigen, laatst in een korte rapportage van klinisch psycholoog dr. Victor Kouratovsky.³ Hij vat de emotionele staat van deze kinderen bij aankomst in Nederland samen als een van uitputting. Dit strekt zich uit tot uitputting op fysiek, cognitief en mentaal gebied.

Nidos vindt dat deze groep kinderen vanwege hun achtergrond erkenning nodig heeft dat tot uitdrukking komt in een aparte procedure. Dit idee vindt steun in het Unierecht. In diverse regelingen staan voor deze groep kinderen bijzondere waarborgen opgesomd. Ook zijn voor deze doelgroep uitzonderingen op algemene regels die wel voor volwassenen gelden. Zie bijvoorbeeld de aparte regels voor kinderen in de Dublinverordening (artikel 6 jo. artikel 8) en de Terugkeerrichtlijn (artikel 5 jo. artikel 10) of het arrest *MA and others* van het Hof van Justitie van de EU in Luxemburg.⁴

Tot voor kort (tot 1 november 2020⁵) is de bijzondere positie van kinderen in het nationale migratierecht ook altijd erkend. Een kind had een kort aanmeldgehoor om vervolgens drie weken rust te krijgen. In deze

¹ Na ratificatie is dit Verdrag op 8 maart 1995 in werking getreden in Nederland.

² T. Bean. (2006). *Assessing the psychological distress and mental healthcare needs of unaccompanied refugee minors in the Netherlands*. Leiden University.

³ Desgewenst kan dr. V. Kouratovsky dit mondeling toelichten.

⁴ HvJEU, 6 juni 2013, C-648/11, rov. 55: in dit arrest bevestigde het Hof dat alleenstaande kinderen bijzonder kwetsbare personen zijn.

⁵ Op 1 november jl. trad in werking dat kinderen net als volwassen een uitgebreid aanmeldgehoor krijgen vlak na aankomst in Nederland. Hiertegen heeft Nidos ook haar bezwaren kenbaar heeft gemaakt bij de IND. De beoordeling van FMMU vindt nog wel plaats.

periode kon het kind zich met een advocaat voorbereiden op de asielprocedure met een eerste – en nader gehoor. Ook is er een medisch orgaan (nu FMMU) dat een kind beoordeelt op de vraag of er medische belemmeringen zijn om een gehoor te hebben waarin voor het eerst naar asielmotieven wordt gevraagd.

In het voorstel voor het vreemdelingenbesluit is deze erkenning en voorgeschiedenis losgelaten. Er is geen aparte procedure meer voor kinderen die zonder ouders in Nederland zijn gearriveerd. De kinderen worden aan dezelfde procedure onderworpen die ook voor volwassenen geldt. Nidos vindt dit principieel onjuist. Wij verwachten dat hierdoor procedures juist langer duren omdat kinderen die net in Nederland zijn overvraagd worden. Kinderen begrijpen niet wat het doel van het gehoor is. Hierdoor moet op een later moment geïnvesteerd worden om het aanmeldgehoor recht te zetten. Het kind is daarmee niet geholpen en niet beschermd. Het doel van het vreemdelingenbesluit is daarmee evenmin behaald.

Het voorstel doet dus geen recht aan de bijzondere positie van alleenstaande kinderen. Nidos stelt voor het Vreemdelingenbesluit als volgt te wijzigen.

Artikel 3.108d

[aanvulling]

Een extra lid: Lid 4. Is niet van toepassing op alleenstaande minderjarige vreemdelingen. Bij ministeriële regeling kunnen nadere regels worden gesteld over de wijze waarop minderjarigen kunnen worden gehoord.

Artikel 3.109

1. Met ingang van de dag volgend op het einde van de aanmeldfase, bedoeld in artikel 3.108d, wordt de vreemdeling een rust- en voorbereidingstermijn gegeven van ten minste zes dagen. Het onderzoek, bedoeld in artikel 3.110, vangt na de rust- en voorbereidingstermijn aan.

[aanvulling]

2. De rust- en voorbereidingstermijn is voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen ten minste drie weken.

In de Nota van Toelichting bij het Vreemdelingenbesluit⁶ en de ministeriële regeling dienen de volgende elementen terug te komen:

- 1) Het kind heeft een kort aanmeldgehoor waarin vragen worden gesteld over:
 - De aanwezigheid van gezins- en of familieleden in de EU;
 - Vragen over nationaliteit en identiteit;
 - Vragen naar het welzijn en de sociale ontwikkeling van het kind;
 - Vragen naar zijn veiligheid in het licht van hereniging met familieleden binnen de EU;
 - Vragen naar de standpunten van de minderjarige of hij bij familieleden in de EU wil zijn;⁷
- 2) Het kind wordt in de rvt in staat gesteld zijn procedure omtrent het horen naar asielmotieven voor te bereiden met een advocaat;
- 3) Het kind wordt beoordeeld door een daartoe aangewezen medisch orgaan op zijn vermogen om gehoord te worden;
- 4) Het kind heeft een eerste – en een nader gehoor.

⁶ Concreet: op pagina 9, alinea 2.1, eerste alinea en achter de laatste zin daarvan.

⁷ Zie ABRvS, 29 mei 2020, 201906353/1/V3, rov. 3.3. De Afdeling heeft samengevat geoordeeld dat de IND bij de vaststelling van de verantwoordelijke Lidstaat het belang van het kind op de voet van artikel 6, eerste lid, Dublin III Verordening, moet onderzoeken en wegen. Dit belang bestaat onder meer uit vier elementen die staan opgesomd in artikel 6, derde lid, Dublin III Verordening. Het voorstel voor de vragen onder punt 1 ziet op die elementen.